

PREȘEDINȚII

250 DE ANI
DE LEADERSHIP AMERICAN

Redactare: Adriana Eftimie
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură: Bernadeta Filip
Design copertă: Oana Bădică

THE PRESIDENTS
250 Years of American Political Leadership
Iain Dale

Copyright © Iain Dale 2021

The right of Iain Dale to be identified as the Author of the Work has been asserted by him in accordance with the Copyright, Designs and Patent Act 1988.

PREȘEDINȚII
250 de ani de leadership american
Iain Dale

Copyright © 2023 Editura ALL

Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DALE, IAIN

Președinții: 250 de ani de leadership american /
Iain Dale; trad. din lb. engleză de Mihaela-Cătălina Tudor. –
București: Editura ALL, 2023
Index
ISBN 978-606-587-608-8

I. Tudor, Mihaela Cătălina (trad.)

94

Grupul Editorial **ALL**:
Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00
E-mail: info@all.ro

www.all.ro

Editura **ALL** face parte din **Grupul Editorial ALL**.

www.all.ro

f/editura.all

@edituraall

IAIN DALE

PREȘEDINȚII

250 DE ANI
DE LEADERSHIP AMERICAN

Traducere din limba engleză de
Mihaela-Cătălina Tudor

Pentru Daniel Forrester, Mark Milosch și Michael Fuerst

Fără prietenia lor și dacă ei nu m-ar fi introdus în viața politică din SUA și în special din Washington, DC, poate că interesul meu pentru politica americană și președinția Americii nu ar fi fost niciodată stârnit.

Poate că nu ne-am văzut de mulți ani, dar îți poți da seama că o prietenie este adevărată atunci când reiei lucrurile ca și când te-ai fi văzut chiar săptămâna trecută. Și asta facem noi.

„Președinția l-a făcut pe fiecare om care a avut această funcție, nu contează cât de mic, mai mare decât a fost; și indiferent cât de mare, nu suficient de mare pentru cerințele ei.“

Lyndon B. Johnson

„Oricine își dorește atât de mult președinția încât își petrece doi ani organizându-se și făcând campanie pentru a o obține nu este demn de încredere pentru această funcție.“

David Broder

„Văzând cum președintele face politică sau ia deciziile politice, poți vedea felul său de a fi. Esența președinției stă în luarea deciziilor.“

Bob Woodward

„Când ajungi să fii președinte, sunt toate acele lucruri – onorurile, salutul cu douăzeci și una de salve de tun și altele de genul acesta. Trebuie să-ți amintești că nu sunt pentru tine. Sunt pentru președinție.“

Harry S. Truman

„Nu mă așteptam să mă confrunt cu atâtea probleme câte m-au asaltat de când am preluat funcția de președinte. Dumnezeu mi-e martor, m-am străduit să îndeplinesc ceea ce am considerat a fi o datorie onestă, dar m-am înșelat; motivele mele au fost interpretate greșit și sentimentele mele au fost trădate într-un mod grosolan.“

Zachary Taylor

„Ei bine, Warren Harding, ți-am obținut președinția. Ce ai de gând să faci cu ea?“

Florence Harding

Cuprins

Introducere, de <i>Iain Dale</i>	xi
Funcția de președinte de-a lungul istoriei, de profesor <i>Scott Lucas</i>	xvii
1. George Washington 1789–97, de Mitchell Reiss	1
2. John Adams 1797–1801, de Daniel Forrester	13
3. Thomas Jefferson 1801–09, de Alvin S. Felzenberg	24
4. James Madison 1809–17, de Matthew Binkowski	41
5. James Monroe 1817–25, de Brooks Newmark	51
6. John Quincy Adams 1825–29, de Mark Fox	60
7. Andrew Jackson 1829–37, de Simon Marks	68
8. Martin Van Buren 1837–41, de Roifield Brown	81
9. William Henry Harrison 1841–41, de Emma Burnell	91
10. John Tyler 1841–45, de Peter Riddell	96
11. James K. Polk 1845–49, de Brian Klaas	103
12. Zachary Taylor 1849–50, de Michael Crick	110
13. Millard Fillmore 1850–53, de Layla Moran	116
14. Franklin Pierce 1853–57, de Karin J. Robinson	125
15. James Buchanan 1857–61, de Keith Simpson	133
16. Abraham Lincoln 1861–65, de Julia Langdon	140
17. Andrew Johnson 1865–69, de Allie Renison	151
18. Ulysses S. Grant 1869–77, de Bonnie Greer	160
19. Rutherford B. Hayes 1877–81, de Robert Waller	170
20. James A. Garfield 1881–81, de Anne Alexander	177
21. Chester A. Arthur 1881–85, de Sue Cameron	182

22 și 24. Grover Cleveland 1885–89 și 1893–97, de Gerry Hassan	191
23. Benjamin Harrison 1889–93, de Rosie Ilett	203
25. William McKinley 1897–1901, de David Torrance	211
26. Theodore Roosevelt 1901–09, de Damian Collins	219
27. William Howard Taft 1909–13, de Philip Norton	232
28. Woodrow Wilson 1913–21, de Roy Hattersley	240
29. Warren G. Harding 1921–23, de Adam Boulton	254
30. Calvin Coolidge 1923–29, de Leo McKinstry	265
31. Herbert Hoover 1929–33, de Robert Buckland	275
32. Franklin D. Roosevelt 1933–45, de Neil Stockley	285
33. Harry S. Truman 1945–53, de David Blanchflower	302
34. Dwight D. Eisenhower 1953–61, de dr. Peter Caddick-Adams	313
35. John F. Kennedy 1961–63, de Simon Burns	327
36. Lyndon B. Johnson 1963–69, de George Osborne	338
37. Richard Nixon 1969–74, de Freddy Gray	352
38. Gerald Ford 1974–77, de Andy Silvester	367
39. Jimmy Carter 1977–81, de David Owen	374
40. Ronald Reagan 1981–89, de Simon Heffer	384
41. George H. W. Bush 1989–93, de Colleen Graffy	398
42. William Jefferson Clinton 1993–2001, de Poppy Trowbridge	408
43. George W. Bush 2001–09, de Christopher Meyer	423
44. Barack Obama 2009–17, de Toby Harnden	435
45. Donald Trump 2017–21, de Justin Webb	448
46. Joe Biden 2021– , de Andrew Adonis	460
Clasamentul președinților, de Alvin S. Felzenberg	466
Mulțumiri	477
Index	479

Introducere

de Iain Dale

Era vara anului 1987. Am fost o lună în Ann Arbor, Michigan, unde mi-am petrecut timpul cu prietenul meu Mark Milosch, pe care îl întâlnisem cu un an în urmă, când el a lucrat ca intern în biroul meu din Parlament. Legătura dintre mine și Mark s-a format, în mare parte, datorită pasiunii noastre comune pentru cărți, iar unul dintre primele lucruri pe care el le-a făcut pentru mine a fost să-mi prezinte pe rând numeroasele anticariate din Ann Arbor. Aici este sediul Universității Michigan, iar eu mă simțeam în al șaptelea cer. Îmi amintesc că în primul anticariat pe care l-am vizitat am găsit o zonă dedicată alegerilor prezidențiale, și acolo, pe al doilea raft de jos, se afla o carte numită *Marathon: The Pursuit of the Presidency 1972–1976*, de Jules Witcover. Un chilipir, la doar cinci dolari. A fost începutul poveștii mele de dragoste pentru politicile prezidențiale și alegerile prezidențiale americane. Tot în acea călătorie am cumpărat alte cinci sau șase cărți despre alegerile prezidențiale anterioare și numeroase biografii ale președinților, dintre care unii din secolul al XIX-lea despre care abia auzisem. A trebuit să cumpăr o a doua valiză pentru a transporta acasă în Marea Britanie acel morman de cărți.

În următorii câțiva ani am devenit aproape obsedat să citesc mai mult și mai mult despre președinții americani. Eram interesat în mod special de Richard Nixon, una dintre cele mai complexe personalități care s-au aflat vreodată în Biroul Oval. Printre primele mele amintiri politice se numără cea înregistrată de memoria mea cam pe la vârsta de 12 ani și în care îl văd pe Richard Nixon părăsind Casa Albă pentru ultima oară, urcând în elicopterul prezidențial Marine One și făcând cunoscutul său salut sfidător.

Practic, am citit toate biografiile scrise vreodată despre Nixon, precum și cărțile al căror autor a fost el însuși, toate fiind concepute și scrise într-un mod genial. Dintre toate cărțile politice citite de mine, *Leaders, Six Crises* și *In the Arena* rămân trei dintre preferatele mele. Și așa am ajuns, la începutul lui ianuarie 1994, la Biblioteca Richard Nixon din Yorba Linda, care este și locul său de naștere, în apropiere de Los Angeles. Am condus victorios prin nodul de autostrăzi din Los

Angeles, în zilele dinaintea navigației prin satelit, având intenția de a petrece acolo câteva ore, înainte să mă întorc la hotelul de pe Sunset Boulevard unde eram cazat. Era un loc mult mai fascinant decât mi-aș fi putut imagina vreodată. Nu numai că acolo existau expoziții din perioada în care Nixon fusese președinte, dar puteai să asculți și înregistrările audio din Biroul Oval, care au contribuit atât de mult la căderea sa. Nu numai că mi-am petrecut întreaga după-amiază acolo, dar m-am întors și în dimineața zilei următoare. A doua zi am mers cu mașina până în Simi Valley, la Biblioteca Ronald Reagan, recent inaugurată și așezată pe vârful unui munte, cu un splendid avion Air Force One instalat alături. Cum au reușit să-l urce pe acel munte, încă nu-mi pot imagina. Nu am idee câți britanici au vizitat acel loc înaintea mea, dar am fost tratat ca un membru al familiei regale, mai ales atunci când le-am spus gazdelor că am întâlnit-o pe Margaret Thatcher. Câțiva ani mai târziu am vizitat Biblioteca JFK din Boston, și, recunosc, a fost puțin dezamăgitoare, prin comparație cu bibliotecile Nixon și Reagan. De atunci, mi-am propus să vizitez toate celelalte biblioteci prezidențiale. M-am gândit chiar să organizez un tur de grup. De fapt, nu am realizat că există practic o bibliotecă sau un muzeu pentru fiecare președinte. Fără îndoială, vreau să le vizitez pe toate...

De fiecare dată când un prim-ministru britanic vizitează Statele Unite, au loc o mulțime de discuții despre „relația specială“ dintre cele două țări. Așa cum veți citi în această carte, această relație nu a fost întotdeauna atât de specială. Am construit câteva prietenii foarte speciale cu americani de-a lungul anilor, dar niciuna atât de apropiată precum cea cu Daniel Forrester, pe care l-am întâlnit în Norwich, în timpul campaniei pentru alegerile generale din Marea Britanie, din 1992. În 1995, l-am invitat la *T. E. Utley Young Journalist of the Year*, la Clubul Reform din Londra. Margaret Thatcher, care avea propriile „relații speciale“ cu președinții americani, a fost invitată pentru a prezenta premiile. Când discursul ei a luat sfârșit, Daniel mi-a șoptit: „Trebuie să o cunosc. Ce ar trebui să fac?“ L-am încurajat să meargă la ea și să se prezinte. În stilul tipic american, el s-a lansat într-o introducere lingușitoare, care i-a atras imediat atenția. „Doamnă Thatcher“, a început el și i-am dat imediat un ghiont. „Hm... Lady Thatcher“, s-a corectat pe dată, „vă rog să-mi permiteți să vă spun cât de mult îi lipsește țării noastre o conducere ca a dumneavoastră...“, și a continuat în acest fel timp de câteva secunde. În vreme ce el vorbea, mica Doamnă de Fier (căci era mult mai mică de înălțime decât își imaginează majoritatea) privea în sus către el, fără să-și dezlipească ochii din ai săi. Când, în cele din urmă, el a terminat de spus ce avea de spus, Lady Thatcher abia dacă a respirat puțin. „Președintele dumneavoastră, președintele Clinton...“ A făcut o pauză, sporind dramatismul pentru prietenul nostru american, după care a continuat: „...are abilități de comunicare excelente.“ Și a ridicat degetul arătător, aproape împungând pieptul lui Daniel. Apoi, pe un ton deosebit

de disprețuitor, a venit *la pièce de résistance*: „Problema este că nu are absolut nimic de comunicat.“ A spus asta și s-a îndepărtat în grabă. A fost aproape ca o smucitură. În cele din urmă, Daniel a coborât de pe norul pe care plutise – probabil undeva în al nouălea cer – și a bâiguit: „O să-mi amintesc asta pentru tot restul vieții.“

În 2007, am vizitat Casa Albă și mi s-a permis accesul în aripa de vest. Am reușit să stau pe faimosul podium din sala pentru conferințe de presă. M-am plimbat de-a lungul colonadei. Am apucat să arunc o privire în Biroul Oval, fiindcă de ușa deschisă era prinsă o sfoară. Cu prudență, am pus piciorul stâng sub sfoară, astfel încât să simt puțin din sfințenia faimoasei încăperi. Apoi mi-am scos BlackBerry-ul și am scris pe loc o postare pe blog. Îmi revendic titlul de a fi prima persoană care a scris pe blog din Biroul Oval. Desigur, dacă nu cumva, știți voi pe altcineva...

În noiembrie 2020, a fost publicată cartea mea *The Prime Ministers*. Imediat ce a apărut, oamenii au început să-mi sugereze că ar trebui să coordonez o carte similară despre președinții Statelor Unite ale Americii. Nu a fost nevoie de prea multe insistențe. Alegerile prezidențiale din 2020 din SUA au sporit interesul pentru politica prezidențială în Marea Britanie și am fost încântat că editorul meu de la Hodder & Stoughton a considerat că această carte ar putea fi cel puțin la fel de atractivă ca și *The Prime Ministers*. În introducerea mea la *The Prime Ministers*, care a fost publicată când s-au împlinit trei sute de ani de la înființarea acestei funcții în Marea Britanie, am mărturisit că au existat câțiva premieri britanici mai obscuri, despre care nu auzisem până atunci. Voi fi sincer și voi spune că la fel mi s-a întâmplat și în cazul președinților. Deși eram familiarizat cu majoritatea, dacă nu chiar cu toți președinții din secolul XX, mărturisesc că nu știam prea multe despre William sau Benjamin Harrison. Sau despre Rutherford Hayes. Bănuiesc că nu am fost și nu sunt singurul. Și asta este bucuria pe care ți-o oferă o asemenea carte. Te poți cufunda în ea, citind despre un anumit președinte, poți să afli informațiile esențiale și apoi poți continua cu o lectură suplimentară amplă.

Am învățat multe lucruri interesante redactând această carte. Am aflat din eseul lui Damian Collins despre Teddy Roosevelt că Biroul Oval nu a existat înainte de anul 1909. Președinții anteriori au lucrat în spațiile care sunt acum de locuit din Casa Albă. Doi dintre Părinții fondatori ai SUA, John Adams și Thomas Jefferson, au murit la data de 4 iulie 1826, la a cincizecea aniversare a Zilei Independenței. Cel de-al cincilea președinte, James Monroe, a murit, de asemenea, pe 4 iulie. Care sunt șansele ca așa ceva să se întâmple? Julia Langdon scrie despre garda de corp a lui Abraham Lincoln care a visat că acesta va muri, chiar în noaptea dinaintea asasinării sale. Și cine știa că S-ul din Harry S. Truman nu înseamnă, de fapt, nimic?

Redactarea unei cărți cu patruzeci și șase de colaboratori diferiți reprezintă, și cititorii vor înțelege ce vreau să spun, o provocare unică. Fiecare autor are,

în mod inevitabil, un stil diferit. Unii, precum David Owen și Sir Christopher Meyer, au avut de-a face personal cu președinții despre care au scris. David Owen a fost Secretar al Departamentului de Stat când Jimmy Carter era președinte, iar Sir Christopher Meyer a fost ambasador al Marii Britanii la Washington în primii ani de mandat ai lui George W. Bush. Ei aduc note personale unice în interpretările lor despre aceste două președinții. Colleen Graffy a fost Secretar Asistent Adjunct de Stat în administrația George W. Bush, dar a scris o relatare superbă a președinției tatălui acestuia. Mitchell Reiss a servit, de asemenea, în administrația Bush și a continuat să conducă Colonial Williamsburg, clădirea care reînvie atmosfera unică a epocii revoluționare. Eseul său m-a făcut să mă simt rușinat de cât de puțin știam până atunci despre primul președinte al Americii. Este unul dintre cele mai remarcabile din carte.

Ca și în cazul cărții *The Prime Ministers*, am recrutat în mod deliberat un amestec de istorici, politicieni, jurnaliști și academicieni care să scrie despre președinți. În unele cazuri, știam că autorul eseului are o experiență sau o pasiune care îl leagă de subiectul său. George Osborne a fost mult timp obsedat de Lyndon B. Johnson, iar fostul deputat britanic Sir Simon Burns este cunoscut pentru devotamentul său față de familia Kennedy, așa că am fost încântat când amândoi au fost de acord să contribuie la carte. Dar, am precizat clar, aceasta nu urma să fie o hagiografie, iar ei trebuiau să scrie despre președinți, cu toate viciile și defectele lor. Și asta au făcut.

Unul dintre președinții cel mai dificil de atribuit a fost Donald Trump. Fiecare persoană are o părere despre Trump. La fel ca majoritatea politicianilor care se exprimă deschis, el atrage în egală măsură devotament și repulsie. Mi-am dorit pe cineva care să fie corect și care să poată păstra nuanțele, fără să scrie un imn laudativ sau o denunțare categorică. Cred că veți fi de acord, citind eseul său, că Justin Webb a reușit într-un mod admirabil să analizeze punctele forte și punctele slabe ale celui de-al patruzeci și cincilea președinte al Americii, concluzionând unde acesta a triumfat și unde a eșuat.

Percepția comună despre Trump este că a fost un caz unic – un președinte fără precedent. Un lucru pe care l-am înțeles din această carte este că astfel de percepții sunt greșite. Întoarceți-vă la președințiile lui Andrew Jackson și Andrew Johnson, care au fost, într-o mai mică sau mai mare măsură, un fel de Trump ai epocii lor. În cazul lui Jackson, coincidențele sunt de-a dreptul stranii.

Această carte se dorește a fi o celebrare a funcției prezidențiale și a personalităților care au locuit la Casa Albă și au lucrat în Biroul Oval. Dar este, de asemenea, o carte care expune la vedere rana purulentă a sclaviei, o problemă care nu doar a dominat deciziile politicii interne până la președinția lui Abraham Lincoln, ci ale cărei consecințe pe termen lung încă mai pun piedici politicii

Statelor Unite ale Americii și astăzi. Citind eseurile de aici, am înțeles mai bine problema sclaviei, a Confederației și a Războiului Civil din anii 1860 decât am perceput citind orice altă carte care abordează pe larg această temă. Sper că și vouă vă va fi de folos la fel de mult.

Unsprezece dintre cei patruzeci și șase de colaboratori sunt cetățeni americani, cu toate că majoritatea au o legătură cu Marea Britanie. Poate părea ciudat ca un britanic să redacteze o carte de eseuri despre președinții americani scrise de un amestec de britanici și americani, dar cred că acesta reprezintă totuși un avantaj și înseamnă că, în mod inevitabil, lucrarea de față va constitui o lectură foarte diferită de multitudinea de cărți publicate despre președinții Americii. Faptul că un britanic scrie despre un președinte american poate avea un efect pozitiv, deoarece aduce o viziune de ansamblu, cu perspective diferite, având în vedere relația anterior ostilă, dar acum apropiată dintre cele două țări. Voi, dragi cititori, veți fi cei care vor judeca în ultimă instanță dacă acest amestec funcționează sau nu. Am încercat să nu intervin prea mult pe texte, chiar dacă asta înseamnă că unul sau două dintre eseuri au un stil foarte diferit față de celelalte.

În Statele Unite ale Americii este aproape un sport național să faci ierarhia celor patruzeci și șase de președinți. Unul dintre colaboratorii noștri, Alvin S. Felzenberg, a scris, de asemenea, o carte pe această temă, intitulată *The Leaders We Deserved (And a Few We Didn't): Rethinking the Presidential Rating Game*. Epilogul său despre acest subiect este fascinant, iar Felzenberg face și propriile sale clasamente. Majoritatea istoricilor îi clasează pe Washington, Lincoln și FDR pe primele trei locuri. În mod surprinzător, câțiva îi permit lui John F. Kennedy să se strecoare în clasament în primele zece locuri. Acest fapt mai degrabă anulează viziunea lor liberală asupra vieții și mă face să bănuiesc o tendință de a lua de bună imaginea mitică a familiei Kennedy. Nu vom putea ști niciodată dacă John F. Kennedy ar fi putut deveni un mare președinte dacă ar mai fi trăit, dar a-l clasifica atât de bine după doar doi ani și jumătate de mandat, cu câteva eșecuri mari, este absurd. Dintre toți președinții în funcție, din viața mea de adult, cred că Ronald Reagan trebuie notat ca fiind cel care a adus cele mai multe schimbări. La fel ca și în cazul Nixon cu Watergate, președinția lui Bill Clinton va fi întotdeauna pătată de scandalul Lewinsky, dar bănuiesc că în viitor istoricii îl vor clasa mult mai sus decât o fac astăzi în ceea ce privește realizările economice și de politică externă. De asemenea, îl vor evalua mai bine decât pe Barack Obama, a cărui principală realizare a fost, în primul rând, aceea de a fi primul președinte de culoare al Americii. El nu ar fi putut niciodată să se ridice la înălțimea așteptărilor de „speranță și schimbare“ pe care campania sa le-a stârnit. Așa că, deși un plafon de sticlă a fost spulberat, încă unul a rămas intact. Totuși, bănuiesc că nu va trece mult timp până când America va avea prima femeie președinte. Hillary

Clinton a crezut că ar putea fi ea aceea, dar nu a fost să fie. Actualul vicepreședinte, Kamala Harris, se află acum în poziția privilegiată pentru a sparge încă două plafoane de sticlă – mai întâi ca femeie și apoi ca femeie de culoare.

De asemenea, vă rog să urmăriți seria de podcasturi *Presidents and Prime Ministers*, în care voi lua interviuri tuturor colaboratorilor cu privire la președinții despre care au scris. Seria de podcasturi conține, de asemenea, interviuri cu cei cincizeci și cinci de colaboratori ai cărții mele *The Prime Ministers*.

Aceasta nu este o carte academică. Ea se adresează publicului larg, precum și celor pentru care politica face parte din viața cotidiană. Colaboratorilor li s-a cerut să spună o poveste, să o scrie într-un mod atractiv și, mai presus de toate, să nu se teamă să își exprime opinia. Sunt recunoscător tuturor pentru modul în care au răspuns și sunt sigur că și voi veți învăța la fel de multe ca și mine din eseurile lor strălucite.

Iain Dale
Tunbridge Wells, septembrie 2021

Funcția de președinte de-a lungul istoriei

de profesor Scott Lucas

În 1789, când George Washington a devenit primul președinte al SUA, legiitorii s-au confruntat cu întrebarea: ținând cont că făcuseră o revoluție pentru a se despărți de monarhia britanică, ce titulatură ar fi putut diferenția experimentul american de toate celelalte sisteme politice existente, proclamând, în același timp, importanța omului și a funcției sale?

Vicepreședintele John Adams, care petrecuse mult timp pe la curțile europene în calitate de trimis al coloniilor americane în timpul Războiului de Independență, a păstrat adresarea regală cu „Înălțimea Voastră“ sau „Bunătatea Voastră“. Un senator a amestecat monarhia cu republica democratică: „Alteța Sa Aleasă“. Dar alții au ridicat miza cu „Înălțimea Sa“ ori „Majestatea Sa Președintele“. Un membru exasperat a răbufnit: „De ce nu-i spuneți George al IV-lea?“, dar Adams încă nu terminase, el sugerând ca titulatura să fie „Înălțimea Sa, Președintele Statelor Unite și Protector al Drepturilor Acestora“.

După zile de dezbateri, un legislator le-a reamintit colegilor că noua Constituție americană, pe care tocmai o adoptaseră, interzicea titulaturile de onoare. Astfel s-a stabilit că „Domnul președinte“ era o adresare suficient de politicoasă. Washington i-a scris ginerelui său: „Din fericire, problema este în sfârșit rezolvată, sper să nu mai fie vreodată reînviată.“

În istoria SUA, Domnul președinte – și poate că în viitorul apropiat, Doamna președinte – a fost un titlu de o importanță mai mare și recunoscut în țară și în străinătate mai mult decât al oricărui monarh. Alți șefi de stat, cu sisteme de autoritate diferite, pot exercita mai multă putere. Cu toate acestea, atenția lumii este atrasă de alegerile prezidențiale și de discursul inaugural din SUA, mai degrabă decât de apariția lui Xi Jinping la Congresul Partidului Comunist Chinez sau de conferința de presă organizată de Vladimir Putin cu prilejul discursului privind Starea Națiunii, în Rusia.

În 2021, puterea și imaginea conducătorului Statelor Unite ale Americii sunt minuțios examinate, poate chiar mai mult decât anunțul lui Franklin D.

Roosevelt despre președinția „imperială“, decât confruntarea din Războiul Civil sau decât refuzul lui Washington de a-și lua un titlu regal.

Cel de-al patruzeci și cincilea președinte, Donald Trump, nu numai că a transformat președinția într-un amvon al agresivității, prin intermediul aplicației Twitter, ci a folosit-o pentru a demonta restul sistemului Statelor Unite ale Americii: Congresul, tribunalele, agențiile guvernamentale, mass-media. Dezinformările și amenințările au culminat printr-o campanie care a durat luni de zile și care viza nerecunoașterea alegerilor prezidențiale.

Pe 6 ianuarie 2021, câteva sute de adepți ai lui Trump, impulsionați de ordinul acestuia de a „opri furtul“, au luat cu asalt clădirea Capitoliului SUA. Acest loc a fost pentru prima oară atacat, de când britanicii au incendiat orașul în 1814, iar atacul a fost primul comis de cetățeni americani asupra propriului simbol guvernamental.

Două săptămâni mai târziu, pe treptele Capitoliului, cel de-al patruzeci și șaselea președinte a vorbit despre provocarea pentru funcția sa, pentru sistemul american și pentru țară. Joe Biden a declarat: „Pentru a depăși aceste provocări – pentru a reface spiritul american și a asigura viitorul Americii – avem nevoie de mai mult decât niște simple cuvinte. Avem nevoie de elementul cel mai dificil de atins într-o democrație: unitatea.“

Cum a ajuns președinția aici? Și încotro se îndreaptă?

Ascensiunea președinților face parte din ascensiunea Statelor Unite la statutul de putere dominantă mondială, dar și din calea internă, uneori turbulentă, a acestei țări. Așadar, evoluția – sau involuția – funcției prezidențiale ar putea fi împărțită în patru perioade: cea în curs de dezvoltare, cea de redresare, cea de extindere și cea de incertitudine.

Președinția în curs de dezvoltare

Din epoca lui Washington și până la Războiul Civil, președinția a făcut parte dintr-un sistem politic cu totul nou, care nu avea niciun precedent. Președintele trebuia să fie reprezentantul poporului, mai degrabă decât să-și impună autoritatea prin intermediul revendicării dreptului divin sau al puterii bazate pe conducerea personală a armatei țării sale. Thomas Jefferson, care urma să devină cel de-al treilea președinte al Statelor Unite, scria în 1787: „Nu am nicio teamă că rezultatul experimentului nostru va fi acela că oamenii se vor putea guverna ei înșiși, fără vreun stăpân.“ James Madison a arătat latura negativă pentru un președinte aflat în cadrul unui sistem, nu la vârful acestuia: „Adevărul este că toți bărbații care dețin puterea tind să nu fie de încredere.“

Atât în mit, cât și în realitate, ceea ce a diferențiat sistemul american a fost principiul „control și echilibru“, relația dintre Executiv, Legislativ și Judiciar fiind elaborată în practică dincolo de Constituție și de articolele federale. Chiar mai important, SUA nu au fost o entitate unică, ci o federație de state, în egală măsură divizate sau unite în probleme precum economia, agricultura și sclavia.

Legenda americană a rezultat prin reprezentanții emblematici, Părinții fondatori, precum Washington, Jefferson și Madison. Dar dezvoltarea a fost marcată curând de divizare. Diviziunea culturală a fost întruchipată de Andrew Jackson, cel de-al șaptelea președinte. Ceremonia de investire a acestuia a avut loc în fața unei mulțimi „vaste și pestrițe“ care a petrecut la Casa Albă până târziu în noapte. Pentru unii americani, aceasta a reprezentat elevarea cetățeanului de rând – fie el bărbat sau femeie. Pentru alții, a fost doar o gloată amețită de alcool. Pentru unii, Jackson a fost un erou militar, care i-a învins pe britanici în Războiul din 1812; pentru alții, a fost un „ucigaș de indieni“. El a fost atât admirat, cât și detestat pentru că a refuzat Curtea Supremă și Banca Națională Americană.

Problema sclaviei a divizat din punct de vedere politic America. Unii președinți, precum James Monroe și mai puțin cunoscutul Millard Fillmore, au colaborat cu Congresul în căutarea unor compromisuri, dornici să rezolve această problemă. Alții nu au avut șansa de a căuta o rezolvare: William Henry Harrison a murit după numai 31 de zile de mandat, din cauza unei pneumonii. Iar alții, cum ar fi Franklin Pierce și James Buchanan, s-au ascuns, pradă lașității și sub presiunea războiului civil care se apropia.

Washington a fost simbolul legendar al celor treisprezece state americane inițiale, Vermont, Kentucky și Tennessee alăturându-se în timpul mandatului său. Jefferson a mărit potențialul continental prin achiziționarea statului Louisiana. Jackson a eliberat spațiul pentru „America“, strămutând nativii americani. În urma războiului mexican-american au fost câștigate Texasul și statele din sud-vestul SUA.

Dar, atunci când a depus jurământul de investitură, în martie 1861, Abraham Lincoln a văzut Confederația despărțindu-se de Uniune, deși a spus: „Nu am niciun scop, direct sau indirect, de a interfera cu instituția sclaviei în statele în care aceasta există.“

Redresarea președinției

Lincoln și-a asigurat statutul de legendă prin faptul că a condus o parte a SUA la victoria asupra celeilalte părți. Și-a asigurat, de asemenea, comemorarea și prezența efigiei sale în locuri binemeritate, de la moneda americană până la

Muntele Rushmore, aducând un viitor luminos țării, prin ridicarea făcliei reunirii și reconstruirii țării devastate de război. În cursul conflictului, discursul de la Gettysburg – „Națiunea va renaște în libertate“ – și Proclamația de emancipare au fost urmate de cel de-al doilea discurs de inaugurare, în 1865, în pragul triumfului militar:

Fără rea-voință față de nimeni; cu generozitate față de toți; cu fermitate în judecată, așa cum Dumnezeu ne dă puterea de a vedea dreptatea, să ne străduim să terminăm lucrarea în care ne aflăm; să pansăm rănilor națiunii; să ne îngrijim de cel care a purtat bătaia, și de văduva și de orfanul lui, să păstrăm tot ce am obținut și să prețuim drepturile noastre, pentru a realiza o pace dreaptă și durabilă, între noi toți și cu toate națiunile.

Dar Lincoln a fost asasinat înainte ca Sudul să capituleze. În reconstrucția Sudului care a urmat și pe care mulți au văzut-o ca pe o ocupație, cei trei președinți care au venit la putere au fost ori puși sub acuzare (Andrew Johnson), ori au purtat semnul divizării (Ulysses S. Grant, generalul victorios al Uniunii) sau au preluat funcția în urma unor alegeri contestate (Rutherford B. Hayes). Cel de-al patrulea, James Garfield, a fost împușcat la doar trei luni și jumătate de la investire și a decedat din cauza îngrijirilor medicale necorespunzătoare, două luni mai târziu.

Redresarea SUA va avea la bază negarea drepturilor negrilor și subjugarea finală a nativilor americani. Aceasta nu a fost o reuniune americană făcută pentru binele tuturor, dar a avut și efecte benefice pentru unii, deoarece economia a crescut datorită extinderii rapide a populației pe continent. Între 1850 și 1930, peste 35 de milioane de imigranți s-au stabilit în Statele Unite.

Președinția SUA și America se deplasau de acum peste granițe. William McKinley a anexat insulele Hawaii, abrogând monarhia locală. Victoria în Războiul hispano-american a adus noi teritorii pentru SUA, din Puerto Rico până în Guam și Filipine, precum și protectoratul asupra Cubei. Politica „ușilor deschise“ către China a întrezărit posibilitatea spargerii sferelor de influență ale Rusiei, Franței, Germaniei și Marii Britanii. A existat chiar și perspectiva unui război cu Marea Britanie, în 1895, din cauza unei dispute teritoriale între Venezuela și Guyana Britanică.

Theodore Roosevelt, care luase cu asalt colina San Juan din Cuba, în cursul Războiului hispano-american, și-a continuat ascensiunea, ajungând președinte în 1901, după ce McKinley a fost asasinat de anarhistul Leon Czolgosz. El a devenit imaginea aventurilor americane pe mapamond, prin expresii precum „vorbește blând și poartă o bătă mare“ și imaginea puterii americane de la sălile lui Montezuma și țărnițele din Tripoli până la canalul Panama. Pe plan intern,

a promis politica pe care a numit-o *Square Deal* pentru a recupera pierderile economice. Ramura executivă a fost extinsă prin agenții menite să monitorizeze comerțul, să distrugă monopoliurile și trusturile, să supravegheze căile ferate și serviciile publice și să asigure securitatea alimentară și medicală.

Roosevelt a prevăzut o nouă Americă pentru o lume a secolului XX. În cel de-al doilea discurs inaugural, din 1905, el a spus: „Am devenit o mare națiune, obligată de însăși măreția ei să intre în relații cu celelalte națiuni ale Pământului și trebuie să ne comportăm așa cum se cuvine unui popor cu astfel de responsabilități“.

Președinția extinsă

Președinția extinsă nu a fost niciodată una de progrese ușoare. Succesorul lui Roosevelt, William Howard Taft, este mai degrabă renumit pentru că a fost cel mai greu președinte, cântărind aproape 159 de kilograme și rămânând blocat în cadă, în baia Casei Albe.

Woodrow Wilson, istoricul universitar devenit al douăzeci și optulea președinte, a aclamat SUA ca pe un produs al reconstrucției în care sacrificarea drepturilor negrilor a fost o necesitate. El a laudat *Nașterea unei națiuni*, filmul din 1915 care a demonizat „Omul Negru“ și a ridicat în slăvi Ku Klux Klan, ca fiind „o istorie scrisă cu fulgerul“. Reputația sa prezidențială s-a clădit pe invazia în Mexic și pe intervenția tardivă în Primul Război Mondial, precum și pe cele paisprezece puncte prezentate în discursul său, care promiteau o diplomatie deschisă, autodeterminare, libertatea comerțului și libertate pe mări.

Pe plan mondial, Statele Unite au fost blocate de refuzul Congresului de a adera la Liga Națiunilor și de mandatele tulburi ale lui Warren Harding (afectat de scandalul de corupție Teapot Dome și de un stop cardiac), „Silent Cal“ Coolidge și Herbert Hoover. Prin urmare, una dintre cele mai importante președinții, cea a lui Franklin D. Roosevelt, a cultivat oportunitățile rezultate din Marea Criză.

Roosevelt a preluat funcția în martie 1933, într-o Americă unde rata șomajului ajunsese la 25%. Peste 11.000 dintre cele 24.000 de bănci americane dăduseră deja faliment și mai bine de 60% dintre cetățenii americani trăiau sub pragul sărăciei.

În primul său discurs inaugural, el a susținut sistemul american și instituția prezidențială: „Constituția noastră este atât de simplă și de practică încât poate avea răspuns și pentru cele mai extraordinare nevoi, prin schimbări de accente și aranșamente, fără a-și pierde forma esențială.“

Dar discursul este amintit astăzi mai ales pentru strigătul mobilizator al lui Roosevelt: „Permiteți-mi să-mi exprim convingerea fermă că singurul lucru de care trebuie să ne temem este teama înșăși – o teroare fără nume, fără rațiune, nejustificată, care paralizează eforturile necesare pentru a transforma regresul în progres.“ Apoi, el a promis, în numele idealurilor națiunii, o campanie de refacere a economiei și societății americane. Programul economic *New Deal* a fost inaugurat cu o imagine din Noul Testament: „Zarafii au fugit de pe scaunele lor înalte din templul civilizației noastre. Acum putem să restabilim în acest templu adevărurile străvechi. Măsura în care vom reuși restaurarea depinde de gradul în care vom pune în aplicare valori sociale mai nobile decât simplul profit material.“

Lansarea președinției extinse, cu o implicare fără precedent a puterii guvernamentale pentru refacerea Americii, este reamintită mai ales din discursurile „la gura sobei“, ținute de Roosevelt la radio, și din discursul „Celor Patru Libertăți“, din 1941: libertatea de exprimare, libertatea religioasă, libertatea față de sărăcie și libertatea față de frică.

Însă *New Deal* a fost la un pas să eșueze încă de la debut, tocmai din cauza aplicării principiului de „control și echilibru“. Curtea Supremă a decis că o serie de măsuri erau neconstituționale, astfel încât Roosevelt, frustrat, a luat ca măsură „aglomerarea“ instanței cu judecători suplimentari. Dacă Marea Criză fusese necesară pentru a lansa cea mai importantă inițiativă istorică a Americii, Al Doilea Război Mondial a întărit confirmarea autorității prezidențiale extinse.

Roosevelt a murit din cauza unei hemoragii cerebrale, pe 12 aprilie 1945, cu câteva săptămâni înainte de căderea Berlinului și cu patru luni înainte ca bomba atomică să pună capăt războiului cu Japonia. Vicepreședintele Harry Truman, fost comerciant de obiecte de mercerie și senator cu reputație îndoielnică, le-a declarat reporterilor: „Băieți, dacă obișnuiți să vă rugați, rugați-vă acum pentru mine.“

Dar, fiecare în felul lor, Truman și cei care i-au urmat au fost la fel de importanți ca Roosevelt în extinderea rolului instituției prezidențiale americane. Dimensiunile guvernului federal la nivel național vor fi dezbătute, dar acestea nu vor mai fi niciodată readuse la cele din anii 1920. Pe plan extern, președintele și națiunea americană vor fi unite în imaginea de „superputere“.

Truman s-a bazat pe *New Deal*, venind cu noi propuneri în programul lui politic, intitulat *Fair Deal* – inclusiv susținerea educației, asigurarea generală de sănătate, Comisia pentru practici corecte de angajare și abrogarea Legii *Taft-Hartley*, care restricționa activitatea sindicală. Majoritatea republicană din Congres a blocat o mare parte din programul său, dar unele măsuri au fost adoptate. Truman a emis, de asemenea, primele edicte privind drepturile civile, integrarea forțelor armate și interzicerea discriminării în cadrul angajărilor federale.

La patru zile după ce a devenit președinte, Truman a avut în vedere misiunea americană de după război: „Întreaga lume așteaptă de la America o conducere luminată, orientată către pace și progres. O astfel de conducere necesită viziune, curaj și toleranță. Ea poate fi oferită doar de o națiune unită, profund devotată celor mai înalte idealuri umane.“

De data aceasta, SUA nu se vor mai retrage, ci se vor alătura – și vor conduce – Organizația Națiunilor Unite. Ascensiunea militară a SUA a fost reprezentată în mod real și tragic de imaginea „ciupercilor atomice“: bomba atomică pe bază de uraniu, lansată la Hiroshima pe 6 august 1945, respectiv cea pe bază de plutoniu, lansată la Nagasaki trei zile mai târziu. Truman a declarat despre președinție și despre țară: „Ne-a revenit o responsabilitate îngrozitoare. Îi mulțumim totuși lui Dumnezeu că aceasta ne-a revenit nouă, și nu dușmanilor noștri, și ne rugăm să ne îndrume să o folosim în modul dorit de El și pentru scopurile Sale.“

Războiul Rece cu Uniunea Sovietică a oferit o altă oportunitate. Prin *Planul Marshall*, SUA urma să finanțeze reconstrucția Europei de Vest și să deschidă o umbrelă militară asupra continentului prin Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO). Asistența economică și militară urma să fie acordată și altor țări de pe glob, din Orientul Mijlociu până în Asia, SUA preluând locul fostelor puteri coloniale în unele zone, precum Vietnamul. America își va reafirma autoritatea asupra zonei sale de influență din emisfera vestică, revendicată pentru prima dată prin Doctrina Monroe, în 1823. CIA va finanța un Război Rece cultural, sprijinind arta, muzica, jurnalismul, sindicatele, studenții, avocații și chiar echipele naționale ale Statelor Unite ale Americii la Olimpiade.

Dwight Eisenhower, generalul care condusesese armatele Aliate în Al Doilea Război Mondial, i-a succedat lui Truman. El a supervizat producerea bombeii cu hidrogen, de o mie de ori mai puternică decât arma atomică folosită la Hiroshima. Forțele convenționale americane fuseseră deja verificate în Războiul din Coreea, dar operațiunile secrete aveau să fie preferate, ca o alternativă mai ieftină, ele soldându-se cu răsturnări de guverne din Iran până în Guatemala și cu un program de anihilare a revoluției cubaneze incipiente și a lui Fidel Castro. Armata SUA și CIA erau acum bine înrădăcinate în Vietnamul de Sud.

Eisenhower a privit această nouă lume prin prisma unei Americi cu creștere economică fără precedent – chiar dacă inegal distribuită. El a comentat declarația lui Truman cu privire la bomba atomică: „Această țară măreață este cea mai mare putere aflată la picioarele tronului lui Dumnezeu căreia i s-a permis să existe. O putere dedicată Binelui, pentru noi și pentru întreaga lume... Dominația Americii în lume este necesară pentru păstrarea libertății și a independenței în această lume.“

Funcția prezidențială a fost transmisă, în 1961, de la unul dintre cei mai bătrâni ocupanți ai săi celui mai tânăr, John F. Kennedy, care avea 42 de ani. Imaginea puterii americane a fost transformată, de la liderul militar vârstnic la dinamismul cavaleresc și celebritatea fotogenicului Kennedy, a soției sale Jackie și a copiilor lor mici. În orice caz, în discursul său inaugural, JFK a rostit fraze sonore pentru a-și defini misiunea sa și pe cea a SUA.

Să se ducă vestea, din acest moment și din acest loc, către prieteni și dușmani deopotrivă, că ștafeta a fost transmisă unei noi generații de americani – născuți în acest secol, temperați de război, disciplinați de o pace dură și amară, mândri de moștenirea lor străveche – și care nu doresc să fie martori sau să permită distrugerea lentă a drepturilor omului...

Să știe fiecare națiune, indiferent dacă ne dorește binele sau răul, că noi vom plăti orice preț, vom purta orice povară, vom face față oricărei greutăți, vom sprijini orice prieten, ne vom opune oricărui dușman pentru a asigura supraviețuirea și triumful libertății.

În ciuda – sau poate datorită – duratei sale reduse, mandatul lui Kennedy a devenit gardianul Americii postbelice în țară și în străinătate. Odată cu asasinarea președintelui, legenda va fi consfințită prin angajamentul său față de drepturile civile, prin viziunea sa asupra *Noii frontiere* care se referea la explorarea spațiului cosmic, prin sprijinul acordat Germaniei de Vest (*Ich bin ein Berliner*) și prin apelul la pace lansat în discursul său din 1963: „În urma unei analize finale, legătura noastră fundamentală este faptul că locuim cu toții pe această planetă mică. Cu toții respirăm același aer. Cu toții prețuim viitorul copiilor noștri. Și suntem cu toții muritori.“

Dar, dincolo de imaginea afișată, Kennedy a fost reprezentativ pentru paradoxul postbelic al președinților americani: ei guvernau aproape la fel de mult asupra securității, cât și a nesiguranței. În mijlocul prosperității a existat o „cultură a fricii“, cu un anticomunism care presupunea promisiuni de loialitate, liste negre și macartism¹. Progresul științific și tehnic a venit în paralel cu panica socială provocată de lansarea satelitului Sputnik de către Uniunea Sovietică, în 1957. Asigurarea pe care trebuia să o ofere în mod simbolic Statuia Libertății unei Americi a oamenilor istoviți, flămânzi și săraci nu a ajutat cu nimic în privința temerilor că membrii NAACP, care luptau pentru drepturile oamenilor de culoare, sau Martin Luther King, ar fi fost agenți ai Moscovei.

¹ Denumire a campaniei anticomuniste, declanșate în SUA de senatorul J. R. McCarthy, în perioada 1949–1954, care a cunoscut forme exacerbate, fiind îndreptată împotriva celor bănușiți că ar avea simpatii comuniste (în special scriitori, artiști; oameni de știință). Această „vânătoare de vrăjitoare“ a provocat o energică reacție de protest din partea intelectualilor americani care aveau convingeri democratice (n.r.).

Așadar, mandatul lui JFK a început cu dezastrul operațiunii din Golful Porcilor, prin care se încerca răsturnarea conducerii lui Castro din Cuba, a continuat ezitant, folosind puterea președinției pentru a interveni în favoarea drepturilor civile, și s-a încheiat cu sprijinul acordat de CIA pentru răsturnarea lui Ngo Dinh Diem, în Vietnamul de Sud, și cu o nouă coborâre în mlaștina care avea să absoarbă în curând multe trupe americane.

Președinția putea încă să ofere nu doar viziunea, ci și programele economice și sociale ale lui Lyndon Johnson. Cu toate acestea, ele vor fi năruite de pierderea tot mai multor resurse în conflictul din Vietnam, „acel nenorocit de război din cealaltă parte a lumii“, după cum spunea Johnson, care l-a făcut să piardă „femeia pe care o iubeam cu adevărat – Marea Societate“.

Richard Nixon avea să exploateze războiul pentru a deveni cel de-al treizeci și șaptelea președinte al SUA, dar „vietnamizarea“ lui nu avea să aducă „o pace onorabilă“: în schimb, bombardamentele americane vor provoca moartea a sute de mii de oameni în Vietnam și Cambodgia și în final retragerea haotică a americanilor în 1975. Statele Unite au rămas divizate, iar victoria proclamată de Nixon în ceea ce privește detensionarea relațiilor cu Uniunea Sovietică și China – și realegerea sa cu un scor zdrobitor, în 1972 – au fost înăbușite de nesiguranța personală care a provocat scandalul Watergate, ducând la demisia sa, înainte de punerea sub acuzare și condamnarea sa, în 1974.

Paradoxul puterii nu a putut fi rezolvat. Gerald Ford și Jimmy Carter au prezidat fiecare peste hotare ca un Gulliver legat la pământ cu frânghii. Puterea armatei americane a fost umilită de cambodgieni care au sechestrat un cargou și au reușit să distrugă toate elicopterele Infanteriei Marine. Revoluția islamică din 1979 din Iran a dus la cucerirea ambasadei SUA și la luarea ca ostatici, timp de 444 de zile, a cincizeci și doi de americani. Aliații tradiționali ai SUA, cum ar fi Anastasio Somoza din Nicaragua, s-au prăbușit, doborâți de revoluții, iar alții, ca Augusto Pinochet din Chile și Ferdinand Marcos din Filipine, și-au menținut autoritatea prin introducerea legii marțiale și a execuțiilor și detențiilor în masă. Chiar și *destinderea* se estompa, în condițiile în care Uniunea Sovietică se cufunda în propria sa mlaștină, în urma războiului dezastruos din Afganistan.

Pe plan intern, „stagflația“ – combinația fără precedent de creștere a inflației și creștere a șomajului – a fost însoțită de crize petroliere care au alimentat „cultura fricii“. Americanii erau îngrijorați că visul lor postbelic devenise acum un coșmar permanent. Cuvintele lui Carter, „ce ne lipsește este încrederea în propriile forțe și sentimentul de comunitate“, au fost transformate de adversarii săi într-o recunoaștere a „disconfortului“ cu care se confrunta America.

Ronald Reagan, cândva un actor celebru, a avut intuiția de a garanta rezolvarea paradoxului, promițând o „dimineață în America“, după coșmar: „Este

timpul să ne dăm seama că noi suntem o națiune prea mare pentru a ne limita la visuri mici.“

Dar o mare parte a acestei viziuni a fost mai degrabă un spectacol, chiar o iluzie, decât o realitate. Economia de tip „cascadă“ nu a avut efecte pozitive pentru toți americanii, ci a alimentat inegalitatea veniturilor. Cei bogați au devenit mult mai bogați, iar în 1989 rata sărăciei a rămas la același nivel la care fusese în 1981. Drepturile civile au fost afectate, prin nerespectarea acțiunilor afirmative, a dreptului femeilor de a alege și cu stigmatizarea lesbienelor și a comunității gay.

De parte de a oferi securitate, Reagan a urmărit o resurgență a Războiului Rece. El a pus accentul pe ascensiunea bruscă a forțelor militare, inclusiv a armelor nucleare. A promovat *Războiul Stelelor* în viața reală, o viziune fantezistă a instalării unei umbrelor antirachetă în spațiu. Chiar a făcut o glumă pe această temă la un post de radio: „Dragi compatrioți americani, sunt încântat să vă spun că tocmai am semnat o lege care scoate Rusia în afara legii pentru totdeauna. Bombardamentele încep în cinci minute.“ Dar în viața reală, sovieticii au doborât un avion de pasageri sud-coreean, iar un război nuclear a fost la un pas să înceapă când un exercițiu NATO a fost perceput, eronat, ca un atac atomic.

Salvarea a venit în al doilea mandat, când Reagan a adoptat o poziție diferită, îmbrățișând viziunea noului lider sovietic, Mihail Gorbaciov – Europa fără arme nucleare. Uniunea Sovietică urma să fie învinsă nu de o bombă, ci de incapacitatea sa de a susține un sistem economic viabil.

Într-o Americă a „tipăririi legendei“¹, Reagan va fi numit în cele din urmă „omul care a câștigat Războiul Rece“. La acea vreme însă, încă domnea nesiguranța. Administrația a evitat unele daune produse de căderea lui Marcos în Filipine și începutul prăbușirii regimului Pinochet în Chile. Dar, în Liban, 241 de soldați americani au fost uciși în cel mai sângeros atentat sinucigaș cu bombă de până atunci. În insula Grenada, din Marea Caraibelor, s-a purtat un război împotriva antreprenorilor cubanezi care construiau o pistă de aeroport.

Complexitatea securității/insecurității Americii, din Orientul Mijlociu până în America Centrală, a culminat cu scandalul *Iran-Contra*: o schemă perfidă și ilegală de finanțare a unei lovitură de stat în Nicaragua prin vânzări de arme către conducerea islamistă din Iran. Reagan s-a prăbușit de la triumf la perspectiva unei destituiri, fentând însă această situație printr-o singură afirmație: „Nu am știut despre deturnarea fondurilor“.

Reagan a părăsit funcția cu nouă luni înainte de căderea Zidului Berlinului. Al patruzeci și unulea președinte al SUA, George H.W. Bush, avea să vegheze la

¹ Aluzie la o faimoasă replică din filmul *Omul care l-a ucis pe Liberty Valance*: „Când legenda devine realitate, tipărești legenda.“ Reporterul care spune această replică dă de înțeles astfel, după ce aude povestea reală, că legenda ar fi mult mai acceptabilă pentru cititori (n.r.).

prăbușirea definitivă a Uniunii Sovietice, în vara anului 1991. Până atunci însă, paradoxul nesiguranței se răspândise deja. Avionul Pan Am 103 a fost aruncat în aer deasupra localității scoțiene Lockerbie, 270 de persoane murind în aer și la sol. Trupele americane se aflau din nou în război într-o țară mică din America, de data aceasta în Panama, în decembrie 1989. După un an, ele aveau să conducă o „Coaliție a voinței“ în Kuweit și apoi în Irak. În august 1991, proclamația lui Bush, „Am scăpat, în sfârșit, de sindromul Vietnamului“, a fost înlocuită de critici vizând presupusa lui slăbiciune manifestată în faimosul discurs al „puiului de Kiev“ (așa cum va rămâne în memoria colectivă), ținut în Ucraina¹.

Departate de a sărbători pe plan intern, SUA au fost supuse unei recesiuni începând cu 1990. Agresarea lui Rodney King de către polițiști a provocat la Los Angeles, în primăvara anului 1992, tulburări soldate cu 63 de morți și pagube de peste 1 miliard de dolari. Bush a pierdut alegerile din 1992 în fața devizei, repetată ca o mantră, a lui Bill Clinton: „Este economia, prostule!“

Cei opt ani de mandat ai lui Clinton s-au distins prin renașterea economiei americane în era internetului. Au fost create aproape 23 de milioane de noi locuri de muncă, șomajul a scăzut la cel mai mic nivel din ultimele trei decenii, iar numărul americanilor care trăiau în sărăcie a scăzut cu șapte milioane. Clinton a colaborat cu liderul rus Boris Elțin pentru o economie globală care să includă Moscova și a marcat un punct culminant în relațiile dintre SUA și China prin vizita sa la Beijing, în 1998 – la numai nouă ani de la represiunea criminală din Piața Tiananmen.

Cu toate acestea, paradoxul a persistat. Uciderea unor militari americani în Somalia, o navă de război americană alungată de un grup de haitieni și lipsa totală de reacție a Americii atunci când aproximativ 800.000 de oameni au fost uciși în Rwanda – fiecare dintre acestea a fost văzută ca un semn al slăbiciunii prezidențiale. Dictatorul irakian Saddam Hussein a sfidat sancțiunile și atacurile aeriene sporadice, în timp ce administrația de la Washington se confrunta cu ceea ce ea numea „statele răului“.

Intervenția în Balcani, de la acordurile de pace de la Dayton la confruntarea pentru Kosovo, a mai îmbunătățit imaginea Americii. Dar, între timp, tensiunile interne escaladaseră alarmant, de la spectacolul procesului lui O. J. Simpson și până la punerea sub acuzare a lui Clinton pentru relații sexuale cu o stagiară

¹ Discurs ținut de președintele Statelor Unite George H. W. Bush la Kiev, în Ucraina, pe 1 august 1991, cu trei săptămâni înainte de Declarația de Independență a acestei țări; în acest discurs, Bush a lansat un avertisment împotriva „naționalismului sinucigaș“, indignându-i pe naționaliștii ucraineni și pe conservatorii americani. Editorialistul conservator William Safire de la *New York Times* l-a numit „Discursul puiului de Kiev“, după numele unui preparat din piept de pui umplut, în semn de protest față de ceea ce el a considerat a fi o „eroare colosală de judecată“ a administrației Bush (n.r.).

de la Casa Albă. Statele Unite se aflau, fără îndoială, în cea mai prosperă perioadă a lor, dar creșterea atacurilor prin intermediul posturilor de radio și de televiziune a alimentat dezinformarea, teoria conspirației și injuriile constante la adresa președintelui și a primei-doamne.

Clinton a declarat la 31 decembrie 1999: „Știm că soarele va răsări întotdeauna deasupra Americii, atât timp cât fiecare nouă generație aprinde focul libertății. Copiii noștri sunt pregătiți.“

Președinția nesigură

După nici doi ani, focul s-a aprins, dar el provenea de la clădirile Pentagonului și ale turnurilor gemene World Trade Center din New York, atacate cu avioane deturnate de atentatorii grupării Al Qaeda.

George W. Bush devenise președinte în urmă cu opt luni, în ianuarie 2001, după cele mai contestate alegeri din 1876 încoace, revendicând Casa Albă doar după ce o decizie a Curții Supreme de Justiție, luată cu cinci voturi la patru, a stopat renumărarea voturilor în Florida. El a trecut prin ploaia de la Washington, după discursul inaugural, „preocupat de civism“, dar diviziunile partizane deja se adânciseră.

Răspunsul consilierilor săi se afla dincolo de America. Proiectul prezenta SUA ca fiind singura superputere a lumii în „era unipolară“. La numai unsprezece zile după învestirea președintelui, consilierii au discutat despre o modalitate de a demonstra această putere: schimbarea regimului lui Saddam Hussein în Irak.

Planul a fost amânat de evenimentele de pe 11 septembrie 2001, dar administrația a răspuns rapid la întrebarea consilierului pentru securitate națională Condoleezza Rice: „Cum capitalizați aceste oportunități?“ A existat o extindere fără precedent a puterii executive prin intermediul adoptării unui nou act juridic, Legea patriotică, care a inclus supravegherea cetățenilor americani, suspendarea Convenției de la Geneva și folosirea torturii, inclusiv la baza Guantánamo din Cuba.

În străinătate, „războiul împotriva terorismului“ a trecut rapid de la Afganistan la schimbarea regimului din Irak. În martie 2002, chiar în timp ce soldații americani erau uciși în încercarea de a-l captura pe Osama bin Laden, vicepreședintele Dick Cheney îi propunea premierului britanic Tony Blair operațiunii militare împotriva lui Saddam Hussein. Pe parcursul anului următor, administrația Bush a creat pretextul pentru război, manipulând serviciile de informații și agențiile americane cu existența, nedemonstrată, a unor arme de distrugere în masă.

Cu toate acestea, căderea lui Saddam Hussein a fost un paradox desăvârșit: „șocul și groaza“ răspândite de puterea americană au dus la eșecul proiectului unipolar. „Misiunea îndeplinită“ a lui Bush a fost urmată rapid de o violență insurgentă împotriva trupelor americane și britanice și de un război civil care a ucis sute de mii de irakieni și aproape 4500 de militari americani. În Afganistan, talibanii fuseseră alungați din Kabul, dar încă mai dețineau controlul asupra unei mari părți a țării. În întreaga lume, imaginea SUA a avut de suferit.

Administrația a încercat să recupereze teren cu o „agendă a libertății“, promovând alegerile libere în Irak și profitând de revoltele declanșate din fostele republici sovietice și până în Orientul Mijlociu. Inițiativa a fost zădărnicită de atentatele și haosul continuu din Irak: ceea ce trebuia să fie o demonstrație a superputerii americane a fost un semn al slăbiciunii președintelui și Americii. În decembrie 2008, imaginea președintelui american a fost cea a unui George W. Bush ferindu-se de un jurnalist irakian, care și-a aruncat ambii pantofi în el, în cadrul unei conferințe de presă, la Bagdad.

O lună mai târziu, Barack Obama a fost investit ca primul președinte de culoare al Americii. În fața a 1,5 milioane de oameni, pe Washington Mall, el a promis Speranță și Schimbare pentru a rezolva paradoxul nesiguranței: „Respingem ca fiind falsă alegerea între siguranța noastră și idealurile noastre... Securitatea noastră emană din justetea cauzei noastre, din forța exemplului nostru, din calități liniștitoare, cum sunt modestia și cumpătarea.“

Obama a promovat această cauză în discursurile ținute pe parcursul anului 2009: la Ankara, la Cairo și la Copenhaga, la acceptarea Premiul Nobel pentru Pace. Dar în curând a constatat că disputele din lume depășeau America. Acordul de reducere a numărului de trupe americane din Irak nu avea să rezolve problemele legate de violență, discriminare și slabă guvernare. Promisiunea Primăverii arabe a fost însângeraată de lovituri de stat și de lideri represivi care și-au ucis sute de mii de compatrioți. Încercând să acopere problemele economice ale Rusiei prin aplicarea unei politici externe agresive, Vladimir Putin a ocupat o parte a Ucrainei, a sprijinit regimul criminal al lui Assad, în Siria, și a desfășurat un război cibernetic pentru a perturba alegerile din alte țări.

Obama s-a alăturat țărilor participante la G8 și G20 în încercarea de a salva de la prăbușire economia globală, pe fondul Marii Recesiuni din 2008. Administrația sa a promovat măsurile de stimulare economică pentru o redresare parțială și a propus pentru prima dată perspectiva unui sistem național de sănătate în SUA.

Dar promisiunea istorică a unei persoane de culoare la Casa Albă nu a atenuat polarizarea. Dimpotrivă, injuriile și teoriile conspirației au devenit tot mai otrăvitoare. Rețelele de socializare și posturile de televiziune l-au prezentat pe

Obama ca fiind un comunist și un musulman periculos. Un bărbat pe nume Donald Trump a condus o mișcare care promova minciuna că Obama s-ar fi născut în Kenya și că, prin urmare, nici nu ar fi fost eligibil pentru postul de președinte. Polemica a alimentat furia și frustrarea, pe fondul unei redresări inegale, adăugându-se traumelor clasice ale Americii, provocate de violențele comise cu arme de foc.

Prima-doamnă Michelle Obama a păstrat deviza plină de determinare „când ei coboară, noi urcăm“. Dar Rusia a coborât sub orice limită cu atacul său asupra procesului electoral din SUA, iar Trump a exploatat divizarea din cadrul societății, arătând cu degetul către presupușii dușmani ai Americii – China, mexicanii, imigranții – pentru a obține nominalizarea din partea republicanilor la alegerile prezidențiale și apoi însăși Casa Albă.

În timp ce toți cei patruzeci și cinci de predecesori ai săi portretizaseră făclia libertății purtată de SUA, Trump a impus un ton diferit în discursul inaugural, prin referirea sa la „carnagiul american“. Și a dezvoltat o altă relație în cadrul executivului. El și-a tratat propriile agenții ca pe niște adversari care trebuiau învinși: a comparat CIA cu nașiții, a acuzat FBI de o „vânătoare de vrăjitoare“ împotriva sa și a vorbit despre un „stat paralel“ care complota să-l răstoarne de la putere.

Trump a căutat să-și impună autoritatea mai degrabă prin haos decât prin consens, desfășurându-și atribuțiile de președinte pe Twitter. El a supervizat un singur proiect de lege important, reducerile fiscale din decembrie 2017. Dar, prin ordine executive, a interzis musulmanilor să intre în SUA, a amenințat milioane de imigranți cu deportarea, a făcut praf legislația de mediu, a impus tarife punitive atât aliaților, cât și rivalilor și s-a retras din Acordul de la Paris privind schimbările climatice și din Acordul nuclear încheiat cu Iran.

Trump a subminat alianțele care stătuseră la baza președinției extinse de după cel de-Al Doilea Război Mondial. El a vorbit despre retragerea dintr-un NATO „învechit“, a insultat lideri precum cancelarul german Angela Merkel sau premierul canadian Justin Trudeau, a refuzat să semneze comunicatele G7 și a urmărit destrămarea Uniunii Europene. Nici măcar Marea Britanie nu a rămas imună la atacurile sale: consilierii lui Trump au conspirat pentru înlăturarea premierului Theresa May și înlocuirea sa cu Boris Johnson.

În schimb, a existat o constantă admirație a lui Trump pentru liderul rus Vladimir Putin. Chiar și în timp ce critica vehement China, Trump a continuat să-l flateze pe „președintele pe viață“ Xi Jinping. Și a trecut de la amenințarea cu „foc și furie“ împotriva Coreei de Nord la căutarea unui prilej de a se fotografia alături de liderul acestei țări, dictatorul Kim Jong-un.

Trump a supraviețuit scandalului cu Rusia prin tacticile sale folosite pe rețelele de socializare, strigând „fake-news“, și prin protecția republicanilor din

Congres. Procurorul general William Barr a denaturat și a îngropat raportul Mueller, în ciuda prezentării de către procurorul special a unor dovezi că Trump obstrucționase, în multiple rânduri, justiția.

Trump a supraviețuit scandalului din Ucraina. El a fost pus sub acuzare din cauza șantajului exercitat asupra guvernului de la Kiev, suspendând ajutorul militar pentru Ucraina, dacă liderii ucraineni nu acceptau să lanseze acuzații „mizerabile“ la adresa candidatului democrat Joe Biden. Cu toate acestea, liderul majorității, Mitch McConnell, a exercitat presiuni asupra senatorilor republicani pentru a se asigura că Trump nu va fi condamnat în Congres.

Dar apoi Trump s-a confruntat cu cel mai hotărât și mai mortal dușman al său: pandemia de coronavirus. Inițial, președintele a respins cu dispreț amenințarea, spunând că în America vor fi „zero decese“. El a recomandat medicamente netestate, ingerarea de înălbitor pentru rufe și expunerea la ultraviolete. A acuzat China și i-a jignit pe consilierii științifici, precum reputații dr. Anthony Fauci și dr. Deborah Birx, numindu-i „idioți“ și „niște dezastre“, și i-a înlăturat, în favoarea unui neuroradiolog fără nicio experiență în domeniul epidemiologiei sau al sănătății publice. El a insistat asupra „redeschiderii“ SUA, chiar și atunci când cazurile de îmbolnăvire și decese creșteau vertiginos.

Chiar și după ce Trump a contractat virusul și s-a îmbolnăvit grav în octombrie, tot nu a schimbat direcția de acțiune sau retorica. În schimb, a spus că „imunitatea“ și „strălucirea sa protectoare“ au dovedit că virusul fusese învins și l-a ironizat pe Joe Biden: „Deci acum aveți un președinte care nu trebuie să se ascundă într-un subsol, ca adversarul său.“

Când Trump a părăsit funcția, la 20 ianuarie 2021, aproape o jumătate de milion de americani muriseră deja din cauza COVID-19. Milioane de oameni rămăseseră fără locuri de muncă. Iar Biden nu se afla în subsolul său, ci pe treptele Capitoliului, depunând jurământul prezidențial. Trump nu a acceptat înfrângerea. Cu exact două săptămâni înainte, el spusese mulțimilor de admiratori, de pe podiumul din fața Casei Albe: „Trebuie să oprim furtul.“ El i-a instigat apoi să mășăluiască spre Capitoliul SUA, unde legislatorii se adunau pentru a confirma victoria lui Biden în Colegiul Electoral. „Luptăm cu toate puterile. Și dacă nu veți lupta cu toate puterile, nu veți mai avea o țară!“

Mii de susținători ai lui Trump i-au urmat exemplul. Ei și-au croit drum spre Capitoliu, unde fusese ridicată o spânzurătoare. Câteva sute dintre ei au trecut de poliția Capitoliului și au pătruns în clădire, distrugând și jefuind, în timp ce scandau, cerând spânzurarea vicepreședintelui Mike Pence și a membrilor Congresului. Cinci persoane au fost ucise, inclusiv un ofițer de poliție care a fost bătut de manifestații violente.

America se afla, fără îndoială, în cea mai gravă criză de după Războiul Civil.

O nouă ascensiune?

În 1858, un legislator din Illinois, pe numele său Abraham Lincoln, a spus, citând din Evanghelia după Marcu: „O casă dezbinată împotriva ei însăși nu va dăinui.“

Poveștile președinților americani reprezintă povestea unei Americi care a rezistat, a fost dezbinată și a rezistat din nou. Acum se clatină în mijlocul divizării.

Președintele Biden nu numai că a pus „unitatea“ în centrul viziunii sale pentru America, dar a propus cea mai ambițioasă politică internă de la doctrina *New Deal*, a lui Franklin Roosevelt, din anii 1930: Planul american de salvare, pentru a face față epidemiei coronavirusului și consecințelor sale economice, Planul american pentru crearea locurilor de muncă, infrastructură și dezvoltare economică, alături de măsuri luate împotriva schimbărilor climatice, precum și Planul familiilor americane, în speranța de a ajuta jumătate dintre copiii americani să iasă din sărăcie și de a oferi servicii de îngrijire și educație de calitate pentru toți. Sunt în curs de elaborare planuri pentru imigrație, mediu, dreptul la vot, precum și pentru problemele sociale evidențiate de marșurile din 2020.

Dar Partidul Republican, divizat în prezent între activiștii „establishmentului“ și trumpiști, amenință să obstrucționeze toate acestea. Iar Donald Trump, care își dorește să se întoarcă la Casa Albă, continuă să promoveze dezinformarea conform căreia întreg sistemul american este corupt și acționează împotriva sa.

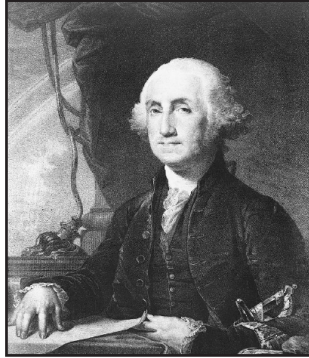
Joe Biden a declarat în cursul unei sesiuni comune a Congresului, pe 28 aprilie 2021: „În America, noi nu rămânem niciodată, dar niciodată, jos. Americanii se ridică întotdeauna. Astăzi, asta vom face. America se ridică din nou, alegând speranța în locul fricii, adevărul în locul minciunii și lumina în locul întunericului.“

Povestea Americii și a președinților ei încă se scrie.

Scott Lucas este profesor emerit de Politică americană la Universitatea din Birmingham și profesor asociat la Institutul Clinton, Colegiul Universitar Dublin.

1

George Washington

30 aprilie 1789 – 4 martie 1797

Neafiliat

Vicepreședinte: John Adams

de Mitchell Reiss

Nume complet: George Washington

Născut la: 22 februarie 1732, Popes Creek, Virginia

Decedat la: 14 decembrie 1799, Mount Vernon, Virginia

Înmormântat la: Mount Vernon, Virginia

Bibliotecă/Muzeu: Mount Vernon, Virginia

Educație: Colegiul William & Mary

Căsătorit cu: Martha Dandridge Custis, din 1759 (1731–1802)

Copii: Nu a avut copii din căsnicia cu Martha; cei doi au crescut împreună copiii acesteia, John Parke Custis și Martha Parke Custis

Citat: „Acum, că am dus la bun sfârșit măreața misiune care mi-a fost încredințată, mă voi retrage de pe scena teatrului de acțiune.“ (Discurs adresat Congresului, prin care și-a anunțat demisia din conducerea militară, 23 decembrie 1783.)

„Întâiul în război, Întâiul în pace și Întâiul în inimile concetățenilor săi.“
 „Niciun alt lider american nu a fost lăudat în termeni atât de elogiși și nici nu a primit asemenea manifestări ample de entuziasm și de regrete sincere ca George Washington, la momentul morții sale. Cum putem explica stima, la limita venerației, cu care a fost privit Washington în timpul vieții?

El era un fost ofițer din armata britanică, care s-a răzvrătit împotriva suveranului său; un general revoluționar care a pierdut majoritatea bătăliilor purtate; singurul președinte ales în unanimitate (de două ori), dar care nu și-a câștigat respectul prin discursuri rostite cu pasiune, scrieri memorabile sau o filozofie politică originală; un om cu o educație formală aproape inexistentă, dar ale cărui acțiuni și comportament au modelat totuși o cultură civică și au creat precedente care au dăinuit peste secole; un proprietar de sclavi care îi urmărea cu fanatism pe toți cei care încercau să evadeze, căutând libertatea, și totuși singurul dintre Părinții fondatori care și-a eliberat sclavii la moartea sa; o figură paternă enigmatică, care nu a avut urmași și al cărui monument comemorativ este un obelisc pal și auster.

Astăzi, pare mai curând demodat să credem că destinul omului este dat de caracterul său. Totuși, în centrul vieții personale și politice a lui Washington, în centrul succesului său, și evident în relațiile cu superiorii, cu soldații și contemporanii săi, au stat ireproșabilul său caracter și acțiunile pe care le-a cultivat, modelat și rafinat, începând încă din tinerețe. Când era adolescent, a copiat de mână toate cele 110 fraze din *Rules of Civility and Decent Behavior in Company and Conversation* (*Regulile de politețe și comportament decent în societate și conversație*). Departe de a fi doar un exercițiu de caligrafie, această sânguință și această disciplină sugerează că tânărul George avea ambiții care se extindeau mult dincolo de educația modestă primită la ferma Ferry și că el și-a cultivat conștiința de sine, de care avea nevoie pentru a-și controla emoțiile, precum și maturitatea necesară pentru a înțelege că reputația sa va depinde de cât de bine va reuși să se adapteze la cerințele societății cu privire la onoarea și conduita unui „gentleman perfect“. Washington va cita aceste maxime pe tot parcursul vieții sale.

Au existat puține semne timpurii că Providența i-ar fi rezervat un loc special lui Washington, dar el a început cu două avantaje potențiale pe care le-a valorificat în beneficiul său. În primul rând, s-a născut în Virginia, cel mai întins teritoriu din America colonială și totodată cel mai populat și bogat, care va reprezenta o bază politică ideală pentru un tânăr ambițios. În al doilea rând, tatăl său a murit când el avea unsprezece ani și, ca atare, micul George nu a avut șansa unei educații obișnuite în Anglia, la fel ca frații săi vitregi; fiind al treilea fiu născut și neavând dreptul de a moșteni proprietăți, a trebuit să se descurce pe cont propriu, inițial cercetând frontiera de atunci din Valea Ohio, ceea ce a condus la recrutarea sa ca militar în Regimentul Virginia, la 21 de ani.

Din primele experiențe pe câmpul de luptă, Washington a acumulat învățăminte care i-au modelat în mod fundamental cursul carierei militare ulterioare. Lipsit de experiență și prea nerăbdător să își clădească o reputație, tânărul Washington a ratat grav prima sa misiune, a fost înfrânt de francezi și s-a întors la Williamsburg cu prestigiul zdrențuit. Cu toate acestea, de-a lungul unor angajamente repetate în luptele de-a lungul frontierei, a învățat cum să comande trupe și cum să-și conducă oamenii în mod eroic sub focul inamic. De asemenea, a fost martor direct al eficienței războiului de gherilă, folosit de nativii americani – ale căror tactici îi vor fi de mare folos în timpul Războiului de Independență.

Acest capitol din viața lui Washington conține una dintre acele întrebări de genul „Ce-ar fi fost dacă?“, în jurul cărora istoria gravitează. Britanicii au refuzat să îi acorde lui Washington o autoritate militară din partea regelui, ceea ce a însemnat că Washington a primit un salariu mai mic și a fost efectiv surclasat de ofițerii britanici de grad similar sau chiar inferior. Mereu preocupat de onoarea și reputația sa, Washington a resimțit acest afront, care l-a determinat în cele din urmă să părăsească serviciul militar, în decembrie 1758. Dar rămâne întrebarea: ar fi condus Washington forțele regelui George al III-lea împotriva coloniștilor răzvrățiți dacă ar fi primit o comandă militară regală?

În ianuarie 1759, Washington s-a căsătorit cu Martha Custis, una dintre cele mai bogate văduve din Virginia. Acum, el și-a asumat viața de gentleman fermier la Mount Vernon și a preluat îndatoririle civice, ca oficial ales în Camera Burghezilor din Virginia.

În perioada respectivă, America colonială și în special Virginia reprezentau o sursă de activism politic în creștere. Ca urmare a războiului cu francezii și indienii, Marea Britanie suporta costuri suplimentare pentru apărarea unei frontiere extinse, dar considera acest lucru ca fiind în beneficiul direct al coloniștilor americani. Situația a dus la adoptarea de către Londra a unor creșteri de taxe și impozite pe venit, fără a ține cont de legislativele coloniale și fără ca americanii să beneficieze de vreo reprezentare în parlamentul Marii Britanii. Apelurile în favoarea independenței americane au început să se intensifice.

Decizia lui Washington de a se opune coroanei era plănuită de ani buni. El a fost un revoluționar *reticent*; o teamă profundă de anarhie se împotriva dorinței sale de libertate. În 1767, el scria că recursul la arme pentru apărarea libertății ar trebui să fie „ultima soluție“. Doar șapte ani mai târziu, Legile coercitive (sau „intolerabile“), urmate de criza în desfășurare de la Lexington și Concord, primele angajamente militare ale Războiului revoluționar american, l-au forțat să aleagă între dezordinea terifiantă a revoluției și stabilitatea despotismului. Totuși, el îi scria unui prieten în primăvara aceluiași an: „Câmpiile cândva fericite și pașnice ale Americii fie vor fi înecate în sânge, fie vor fi locuite de sclavi. Tristă alternativă!“

Investiția profundă a lui Washington – politică, financiară, filozofică – în menținerea ordinii a făcut Congresul Continental să găsească siguranță în numirea „celui mai distins soldat din Virginia“ în fruntea unei armate de rebeli indisciplinați, pe când el avea vârsta de 43 de ani.

Este ușor, din perspectiva actuală, să credem că victoria coloniștilor americani asupra britanicilor era inevitabilă, dar la vremea aceea ea nu părea absolut deloc o certitudine. Într-adevăr, ideea că Washington ar fi putut învinge, conducând o simplă adunătură neantrenată de cetățeni împotriva celei mai mari forțe militare din lume, comandată de unii dintre cei mai abili generali și de cei mai distinși amirali, era la limita absurdului. În 1776, cauza revoluționară nu putea conta decât pe loialitatea a aproximativ o treime dintre coloniștii americani, o treime rămânând loială Marii Britanii și o treime neimplicându-se de partea niciuneia dintre tabere. Britanicii au deținut controlul absolut asupra mărilor în primii trei ani ai conflictului, până când Franța a intrat în mod oficial în război de partea coloniștilor, după bătălia de la Saratoga.

Șansele reduse ale armatei continentale au făcut ca îndoiala, incertitudinea și frustrarea să-l însoțească constant pe Washington în cursul celor opt ani și jumătate cât a deținut comanda supremă. Cu doar câteva zile înainte de celebra traversare a râului Delaware, el scria că „jocul se apropie de sfârșit“. Aflat în tabăra din Valley Forge, în iarna următoare, el îi mărturisea unui prieten că, dacă soldații nu primeau imediat provizii, singurele opțiuni ale armatei erau „să moară de foame, să se dizolve ori să se disperseze“. În acea iarnă, Washington a pierdut aproape un sfert din trupele sale din cauza tifosului și a dizenteriei, în timp ce numărul soldaților apti de luptă a scăzut la jumătate.

Pamfletarul Thomas Paine, un susținător pasionat al independenței americane, avertizase mai devreme împotriva „soldatului de vară și a patriotului de vreme bună“, care ar fi abandonat cauza revoluționară atunci când lucrurile ar fi devenit dificile sau chiar mai rău. El a anticipat apariția în Congres a unor critici care acum conspirau pentru a-l înlocui pe Washington, ceea ce a scăzut moralul trupelor, la fel ca și infama trădare a lui Benedict Arnold. Inflația galopantă a subminat economia rebelilor și a contribuit la revoltele din ianuarie 1781 ale soldaților Armatei Continentale din Pennsylvania și New Jersey, din cauza neplății soldelor. Cu mai puțin de șase luni înainte de victoria finală asupra generalului Cornwallis, la Yorktown, în octombrie 1781, Washington susținea că „suntem la capătul răbdării...“.

Cu toate acestea, Washington a perseverat, credincios singurei sale idei mărețe – păstrarea intactă a efectivelor Armatei Continentale prin evitarea unor bătălii de amploare cu britanicii. Istoricii l-au numit „Fabius Americanul“, după numele comandantului roman care a evitat o confruntare directă cu armata